

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ

മഹർഷി വേദവ്യാസപ്രണീതം ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം

॥ ചതുർഥസ്കന്ധേ പ്രഥമോഽധ്യായഃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ
ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം
॥ ചതുർഥസ്കന്ധേ പ്രഥമോഽധ്യായഃ ॥

മൈത്രേയ ഉവാച

മനോസ്തു ശതരൂപായാം തിസ്രഃ കന്ധാശ്ച ജ്ഞന്തിരേ ।
ആകൃതിർദേവഹൂതിശ്ച പ്രസൂതിരിതി വിശ്രുതാഃ ॥ 1 ॥

ആകൃതിം രൂപയേ പ്രാദാദപി ഭ്രാതൃമതീം നൃപഃ ।
പുത്രികാധർമ്മമാശ്രിത്യ ശതരൂപാനുമോദിതഃ ॥ 2 ॥

പ്രജാപതിഃ സ ഭഗവാൻ രൂപിസ്തസ്യാമജീജനത് ।
മിഥുനം ബ്രഹ്മവർചസ്വി പരമേണ സമാധിനാ ॥ 3 ॥

യസ്തയോഃ പുരുഷഃ സാക്ഷാദ്വിഷ്ണുർയജ്ഞസ്വരൂപധൃക് ।
യാ സ്ത്രീ സാ ദക്ഷിണാ ഭൂതേരംശഭൂതാനപായിനീ ॥ 4 ॥

ആനിന്ദയേ സ്വഗൃഹം പുത്ര്യഃ പുത്രം വിതതരോചിഷം ।
സ്വായംഭുവോ മുദാ യുക്തോ രൂപിർജഗ്രാഹ ദക്ഷിണാം ॥ 5 ॥

താം കാമയാനാം ഭഗവാനുവാഹ യജുഷാം പതിഃ ।
തുഷ്ടായാം തോഷമാപന്നോഽജനയദ് ദ്വാദശാത്മജാൻ ॥ 6 ॥

തോഷഃ പ്രതോഷഃ സന്തോഷോ ഭദ്രഃ ശാന്തിരിഡസ്പതിഃ ।
ഇധ്മഃ കവിർവിഭുഃ സ്വഹഃ സുദേവോ രോചനോ ദ്വിഷദ് ॥ 7 ॥

തൃഷിതാ നാമ തേ ദേവാ ആസൻ സ്വായംഭുവന്തരേ |
മരീചിമിശ്രാ ഋഷയോ യജ്ഞഃ സുരഗണേശ്വരഃ || 8 ||

പ്രിയവ്രതോത്താനപാദൗ മനുപുത്രൗ മഹൗജസൗ |
തത്പുത്രപൗത്രനപ്ത്വുണാമനുവൃത്തം തദന്തരം || 9 ||

ദേവഹൂതിമദാത്താത കർദമായാത്മജാം മനുഃ |
തത്സംബന്ധി ശ്രുതപ്രായം ഭവതാ ഗദതോ മമ || 10 ||

ദക്ഷായ ബ്രഹ്മപുത്രായ പ്രസൂതിം ഭഗവാൻമനുഃ |
പ്രായച്ഛദ്യത്കൃതഃ സർഗസ്ത്രിലോക്യാം വിതതോ മഹാൻ || 11 ||

യാഃ കർദമസുതാഃ പ്രോക്താ നവ ബ്രഹ്മർഷിപന്തയഃ |
താസാം പ്രസൂതിപ്രസവം പ്രോച്യമാനം നിബോധ മേ || 12 ||

പത്നീ മരീചേസ്തു കലാ സുഷുവേ കർദമാത്മജാ |
കശ്യപം പൂർണിമാനം ച യയോരാപൂരിതം ജഗത് || 13 ||

പൂർണിമാസൂത വിരജം വിശ്വഗം ച പരന്തപ |
ദേവകുൽയാം ഹരേഃ പാദശൗചാദ്യാഭൂത്സരിദ്ദിവഃ || 14 ||

അത്രേഃ പത്ന്യനസൂയാ ത്രീഞ്ജജേന്ത സുയശസഃ സുതാൻ |
ദത്തം ദുർവാസസം സോമമാത്മേശബ്രഹ്മസംഭവാൻ || 15 ||

വിദുര ഉവാച
അത്രേർഗൃഹേ സുരശ്രേഷ്ഠാഃ സ്ഥിത്യുത്പത്തന്തഹേതവഃ |
കിഞ്ചിച്ചികീർഷവോ ജാതാ ഏതദാഖ്യാഹി മേ ഗുരോ || 16 ||

മൈത്രേയ ഉവാച
ബ്രഹ്മണാ നോദിതഃ സൃഷ്ടാവത്രിർബ്രഹ്മവിദാം വരഃ |
സഹ പത്യാ യയാവൃക്ഷം കുലാദ്രിം തപസി സ്ഥിതഃ || 17 ||

തസ്മിൻ പ്രസൂനസ്തബകപലാശാശോകകാനനേ |
വാർഭിഃ സ്രവദ്ഭിരുദ്ഘൃഷ്ടേ നിർവിന്ധായാഃ സമന്തതഃ || 18 ||

പ്രാണായാമേന സംയമ്യ മനോ വർഷശതം മുനിഃ |
അതിഷ്ഠദേകപാദേന നിർദ്വന്ദ്വാന്വിലഭോജനഃ || 19 ||

ശരണം തം പ്രപദ്യഹം യ ഏവ ജഗദീശ്വരഃ |
പ്രജാമാത്മസമാം മഹ്യം പ്രയച്ഛതിതി ചിന്തയൻ || 20 ||

തപ്യമാനം ത്രിഭുവനം പ്രാണായാമൈധസാഗ്നിനാ |
നിർഗതേന മുനേർമൂർധ്നഃ സമീക്ഷ്യ പ്രഭവസ്ത്രയഃ || 21 ||

അപ്സരോമുനിഗന്ധർവസിദ്ധവിദ്യാധരോരഗൈഃ |
വിതായമാനയശസസ്തദാശ്രമപദം യയുഃ || 22 ||

തത്പ്രാദുർഭാവസംയോഗവിദ്യാതിതമനാ മുനിഃ |
ഉത്തിഷ്ഠന്നേകപാദേന ദദർശ വിബുധർഷഭാൻ || 23 ||

പ്രണമ്യ ദണ്ഡവദ്ഭൂമാ -
വുപതസ്ഥേർഹണാഞ്ജലിഃ |
വൃഷഹംസസുപർണസ്ഥാൻ
സൈഃ സൈശ്ചിഹ്നൈശ്ച ചിഹ്നിതാൻ || 24 ||

കൃപാവലോകേന ഹസദ്വദനേനോപലംഭിതാൻ |
തദ്രോചിഷാപ്രതിഹതേ നിമീൽയ മുനിരക്ഷിണീ || 25 ||

ചേതസ്തത്പ്രവണം യുഞ്ജന്നസ്താവിത്സംഹതാഞ്ജലിഃ |
ശ്ലുക്ഷ്ണയാ സൂക്തയാ വാചാ സർവലോകഗരീയസഃ || 26 ||

അത്രിരുവാച
വിശ്വാദ്ഭവസ്ഥിതിലയേഷു വിഭജ്യമാനൈ -

ർമായാഗുണൈരനൂയുഗം വിഗൃഹീതദേഹാഃ |
തേ ബ്രഹ്മവിഷ്ണുഗിരിശാഃ പ്രണതോഽസ്ഥൂഹം വ -
സ്തേഭ്യഃ ക ഏവ ഭവതാം മ ഇഹോപഹൂതഃ || 27 ||

ഏകോ മയേഹ ഭഗവാൻ വിബുധപ്രധാന -
ശ്ചിത്തീകൃതഃ പ്രജനനായ കഥം നു യുയം |
അത്രാഗതാസ്തനൂഭൂതാം മനസോഽപി ദൂരാദ്
ബ്രൂത പ്രസീദത മഹാനിഹ വിസ്ഥയോ മേ || 28 ||

മൈത്രേയ ഉവാച
ഇതി തസ്യ വചഃ ശ്രുത്വാ ത്രയസ്തേ വിബുധർഷഭാഃ |
പ്രത്യാഹുഃ ശ്ലുക്ഷ്ണയാ വാചാ പ്രഹസ്യ തമൃഷിം പ്രഭോ || 29 ||

ദേവാ ഉഘൂഃ
യഥാ കൃതസ്തേ സങ്കൽപോ ഭാവ്യം തേനൈവ നാൻയഥാ |
സത്സങ്കൽപസ്യ തേ ബ്രഹ്മൻ യദ്വൈ ധ്യായതി തേ വയം || 30 ||

അഥാസ്ഥദംശഭൂതാസ്തേ ആത്മജാ ലോകവിശ്രുതാഃ |
ഭവിതാരോഽഗ ഭദ്രം തേ വിസ്രപ്സ്യന്തി ച തേ യശഃ || 31 ||

ഏവം കാമവരം ദത്തവാ പ്രതിജഗ്മുഃ സുരേശ്വരാഃ |
സഭാജിതാസ്തയോഃ സമൃഗ്ദമ്പത്യോർമിഷതോസ്തതഃ || 32 ||

സോമോഽഭൂദ്ബ്രഹ്മണോഽശേന
ദത്തോ വിഷ്ണോസ്തു യോഗവിത് |
ദുർവാസാഃ ശങ്കരസ്യാംശോ
നിബോധാംഗിരസഃ പ്രജാഃ || 33 ||

ശ്രദ്ധാ ത്വംഗിരസഃ പത്നീ ചതസ്രോഽസൂത കന്ധകാഃ |
സിനീവാലീ കുഹൂ രാകാ ചതുർഥ്യനുമതിസ്തഥാ || 34 ||

തത്പുത്രാവപരാവാസ്താം വ്യാതൗ സ്വാരോചിഷ്യന്തരേ |
ഉതഥ്യോ ഭഗവാൻ സാക്ഷാദ്ബ്രഹ്മിഷ്ഠശ്ച ബൃഹസ്പതിഃ || 35 ||

പുലസ്ത്യോജനയത്പത്യാമഗസ്ത്യം ച ഹവിർഭുവി |
സോഽന്യജൻമനി ദഹ്രാഗ്നിർവിശ്രവാശ്ച മഹാതപാഃ || 36 ||

തസ്യ യക്ഷപതിർദേവഃ കുബേരസ്ത്രിഡവിഡാസുതഃ |
രാവണഃ കുന്ദകർണശ്ച തമാന്യസ്യാം വിഭീഷണഃ || 37 ||

പുലഹസ്യ ഗതിർഭാർയാ ത്രീനസൂത സതീ സുതാൻ |
കർമശ്രേഷ്ഠം വരീയാംസം സഹിഷ്ണും ച മഹാമതേ || 38 ||

ക്രതോരപി ക്രിയാ ഭാർയാ വാലഖിൽയാനസുയത |
ഋഷീൻഷഷ്ടിസഹസ്രാണി ജ്വലതോ ബ്രഹ്മതേജസാ || 39 ||

ഊർജായാം ജജ്ഞിരേ പുത്രാ വസിഷ്ഠസ്യ പരന്തപ |
ചിത്രകേതുപ്രധാനാസ്തേ സപ്ത ബ്രഹ്മർഷയോഽഥലാഃ || 40 ||

ചിത്രകേതുഃ സുരോചിശ്ച വിരജാ മിത്ര ഏവ ച |
ഉൽബണോ വസുഭ്യുദ്യാനോ ദുമാൻ ശക്ത്യാദയോഽപരേ || 41 ||

ചിത്തിസ്ത്വഥർവണഃ പത്നീ ലേഭേ പുത്രം ധൃതവ്രതം |
ദധ്യഞ്ചമശ്വശിരസം ഭൃഗോർവംശം നിബോധ മേ || 42 ||

ഭൃഗുഃ വ്യാത്യാം മഹാഭാഗഃ പത്യാം പുത്രാനജീജനത് |
ധാതാരം ച വിധാതാരം ശ്രിയം ച ഭഗവത്പരാം || 43 ||

ആയതിം നിയതിം ചൈവ സുതേ മേരുസ്തയോരദാത് |
താഭ്യാം തയോരഭവതാം മൃകണ്ഡഃ പ്രാണ ഏവ ച || 44 ||

മാർകണ്ഡേയോ മൃകണ്ഡസ്യ പ്രാണാദ്വേദശിരാ മുനിഃ |
കവിശ്ച ഭാർഗവോ യസ്യ ഭഗവാനുശന്നാ സുതഃ || 45 ||

ത ഏതേ മൂനയഃ ക്ഷത്തർലോകാൻ സർഗൈരഭാവയൻ |
 ഏഷ കർദമദൗഹിത്രസന്താനഃ കമിതസ്തവ |
 ശുൺവതഃ ശ്രദ്ധാനസ്യ സദ്യഃ പാപഹരഃ പരഃ || 46 ||

പ്രസൂതിം മാനവീം ദക്ഷ ഉപയേമേ ഹൃജാത്മജഃ |
 തസ്യാം സസർജ ദുഹിത്യഃ ഷോഡശാമലലോചനാഃ || 47 ||

ത്രയോദശാഭാർദ്ധമായ തഥൈകാമഗന്യേ വിഭുഃ |
 പിത്യഭ്യ ഏകാം യുക്തേഭ്യോ ഭവായൈകാം ഭവച്ഛിദേ || 48 ||

ശ്രദ്ധാ മൈത്രീ ദയാ ശാന്തിസ് -
 തുഷ്ടിഃ പുഷ്ടിഃ ക്രിയോന്നതിഃ |
 ബുദ്ധിർമേധാ തിതിക്ഷാ ഹീർ -
 മുർതിർധർമസ്യ പത്നയഃ || 49 ||

ശ്രദ്ധാസൂത ശുഭം മൈത്രീ പ്രസാദമഭയം ദയാ |
 ശാന്തിഃ സുഖം മുദം തുഷ്ടിഃ സ്ഥയം പുഷ്ടിരസൂയത || 50 ||

യോഗം ക്രിയോന്നതിർദർപമർഥം ബുദ്ധിരസൂയത |
 മേധാ സ്ഥൃതിം തിതിക്ഷാ തു ക്ഷേമം ഹീഃ പ്രശ്രയം സുതം || 51 ||

മുർതിഃ സർവഗുണോത്പത്തിർനരനാരായണാവൃഷീ || 52 ||

യയോർജൻമന്യഭോ വിശ്വമഭ്യനന്ദസുനിർവൃതം |
 മനാംസി കകുഭോ വാതാഃ പ്രസേദുഃ സരിതോദ്രയഃ || 53 ||

ദിവ്യവാദ്യന്ത തൂർയാണി പേതൂഃ കുസുമവൃഷ്ടയഃ |
 മൂനയസ്തുഷ്ടുവുസ്തുഷ്ടാ ജഗുർഗന്ധർവകിന്നരാഃ || 54 ||

നൃത്യന്തി സ്ഥ സ്ത്രിയോ ദേവ്യ ആസീത്പരമമംഗലം |
 ദേവാ ബ്രഹ്മാദയഃ സർവേ ഉപതസ്ഥുരഭിഷ്ടവൈഃ || 55 ||

ദേവാ ഊചുഃ

യോ മായയാ വിരചിതം നിജയാഽത്മനീദം

ഘേ രൂപഭേദമിവ തത്പ്രതിചക്ഷണായ |

ഏതേന ധർമസദനേ ഋഷിമൂർതിനാദ്യ

പ്രാദുശ്ചകാര പുരുഷായ നമഃ പരസ്മൈ || 56 ||

സോഽയം സ്ഥിതിവ്യതികരോപശമായ സൃഷ്ടാൻ

സത്തേന നഃ സുരഗണാനനുമേയതത്തുഃ |

ദൃശ്യാദദഭേദരൂണേന വിലോകനേന

യച്ഛ്രീനികേതമലം ക്ഷിപതാരവിനം || 57 ||

ഏവം സുരഗണൈസ്താത ഭഗവന്താവഭിഷ്ടുതൗ |

ലബ്ധാവലോകൈര്യയതുരർചിതൗ ഗന്ധമാദനം || 58 ||

താവിമൗ വൈ ഭഗവതോ ഹരേരംശാവിഹാഗതൗ |

ഭാരവ്യയായ ച ഭുവഃ കൃഷ്ണൗ യദുകുരുദ്വഹൗ || 59 ||

സ്വാഹാഭിമാനീനശ്ചാഗേരാത്മജാംസ്ത്രീനജീജനത് |

പാവകം പവമാനം ച ശുചിം ച ഹുതഭോജനം || 60 ||

തേഭ്യോഽഗ്നയഃ സമഭവൻ ചത്വാരിംശച്ച പഞ്ച ച |

ത ഏവൈകോനപഞ്ചാശത്സാകം പിതൃപിതാമഹൈഃ || 61 ||

വൈതാനികേ കർമണി യന്നാമഭിർബ്രഹ്മവാദിഭിഃ |

ആഗേയേ ഇഷ്ടയോ യജ്ഞേ നിരൂപ്യന്തേഽഗ്നയസ്തു തേ || 62 ||

അഗ്നിഷ്വാത്താ ബർഹിഷദഃ സൗമ്യാഃ പിതര ആജ്യപാഃ |

സാഗന്യോഽഗ്നയസ്തേഷാം പത്നീ ദാക്ഷായണീ സ്വധാ || 63 ||

തേഭ്യോ ദധാര കന്ധേ ഭ്യ വയുനാം ധാരിണീം സ്വധാ |

ഉഭേ തേ ബ്രഹ്മവാദിൻയൗ ജ്ഞാനവിജ്ഞാനപാരഗേ || 64 ||

ഭവന്ത്യ പത്നീ തു സതീ ഭവം ദേവമനുവ്രതാ |
 ആത്മനഃ സദ്യശം പുത്രം ന ലേഭേ ഗുണശീലതഃ || 65 ||

പിതര്യപ്രതിരൂപേ സ്വേ ഭവായാനാഗന്യേ രുഷാ |
 അപ്രൗഢൈവാത്മനാഽത്മാനമജഹാദ്യോഗസംയുതാ || 66 ||

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യാം സംഹിതായാം
 ചതുർഥസ്കന്ധേ വിദുരമൈത്രേയസംവാദേ പ്രഥമോഽധ്യായഃ ||